

Ірина В. Матвєєнко*

СТРАТЕГІЇ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ: ІНТЕГРАЦІЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ГРОМАДСЬКОЇ УЧАСТІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Метою дослідження є ґрунтовний аналіз підходів до обмеження та подолання корупційних явищ в Україні, що передбачає не лише дослідження окремих адміністративних чи правових заходів, а й оцінку взаємодії нормативно-правових механізмів із суспільною активністю, які виступають взаємодоповнюючими чинниками формування соціально-економічної стабільності. Досліджено фактори, які безпосередньо створюють середовище для відтворення корупційних моделей поведінки та управлінської непродуктивності, із акцентом на визначення взаємозалежності між правовою архітектурою, організаційною спроможністю держави та рівнем соціальної нетерпимості до корупційних проявів.

Дослідження базується на комплексному аналізі нормативно-правових актів, стратегічних документів державного рівня, статистичних даних та міжнародних оцінок ефективності антикорупційних практик. Використано зокрема методи порівняльного аналізу, систематизації та узагальнення інформації, а також методи оцінки ефективності діяльності інституцій антикорупційного сектору. Окрему увагу у статті було приділено процесам цифровізації публічного управління та ролі громадського контролю як ключового чинника забезпечення прозорості й підзвітності органів влади.

Встановлено, що інтеграція правових механізмів, координація діяльності державних інститутів та активна участь громадських суб'єктів формує системний, багаторівневий підхід до протидії корупції. Запровадження цифрових платформ, аналітичних інструментів і механізмів електронного моніторингу посилює ефективність превентивних і репресивних заходів, сприяє мінімізації суб'єктивного чинника та спрямоване на формування стійкої культури доброчесності в державному управлінні.

Ефективність системи запобігання корупції в Україні визначається комплексною взаємодією правових, інституційних і громадських механізмів, що інтегруються з технологічними інноваціями. Станом на 2021–2025 роки реалізація Антикорупційної стратегії свідчить про поступове підвищення прозорості державного управління, збільшення кількості кримінальних проваджень та судових рішень, а також про позитивну динаміку міжнародних рейтингів. Водночас, в умовах воєнного стану забезпечено безперервне функціонування ключових антикорупційних інституцій та підтримку суспільного контролю, що підтверджує стійкість, адаптивність та ефективність державної антикорупційної політики у довгостроковій перспективі, а також створює основу для поступового формування системи управління, зорієнтованої на доброчесність і верховенство права.

Ключові слова: публічне управління, корупція, антикорупційна політика, тіньова економіка, державна політика, державна політика протидії корупції, боротьба з корупцією в органах влади, антикорупційна система, стратегії запобігання корупції, публічна служба, сучасні технології, доброчесність, громадська участь, етичні цінності.

Табл. 1. Літ. 24.

DOI: 10.32752/1993-6788-2025-1-294-45-53

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2567-9668>

* National University "Odesa Polytechnic". Ukraine.

Iryna V. Matvieienko

THE STRATEGIES FOR PREVENTING CORRUPTION IN UKRAINE: INTEGRATING LEGAL REGULATION AND PUBLIC PARTICIPATION TO ENSURE ECONOMIC DEVELOPMENT

The purpose of the study is a thorough analysis of approaches to limiting and overcoming corruption in Ukraine, which involves not only the study of individual administrative or legal measures, but also the assessment of the interaction of regulatory and legal mechanisms with social activity, which act as complementary factors in the formation of socio-economic stability. Factors that directly create an environment for the reproduction of corrupt models of behavior and managerial unproductiveness are investigated, with an emphasis on determining the interdependence between the legal architecture, the organizational capacity of the state and the level of social intolerance to corruption.

The study is based on a comprehensive analysis of regulatory legal acts, strategic documents of the state level, statistical data and international assessments of the effectiveness of anti-corruption practices. In particular, methods of comparative analysis, systematization and generalization of information, as well as methods of assessing the effectiveness of the activities of anti-corruption sector institutions were used. The article paid special attention to the processes of digitalization of public administration and the role of public control as a key factor in ensuring transparency and accountability of government bodies.

It was established that the integration of legal mechanisms, coordination of the activities of state institutions and the active participation of public entities form a systemic, multi-level approach to combating corruption. The introduction of digital platforms, analytical tools and electronic monitoring mechanisms enhances the effectiveness of preventive and repressive measures, helps to minimize the subjective factor and is aimed at forming a sustainable culture of integrity in public administration.

The effectiveness of the corruption prevention system in Ukraine is determined by the complex interaction of legal, institutional and public mechanisms that are integrated with technological innovations. As of 2021–2025, the implementation of the Anti-Corruption Strategy indicates a gradual increase in the transparency of public administration, an increase in the number of criminal proceedings and court decisions, as well as a positive trend in international ratings. At the same time, under martial law, the continuous functioning of key anti-corruption institutions and support for public control have been ensured, which confirms the stability, adaptability and effectiveness of the state anti-corruption policy in the long term, and also creates the basis for the gradual formation of a governance system focused on integrity and the rule of law.

Keywords: public administration, corruption, anti-corruption policy, shadow economy, state policy, state policy to combat corruption, fight against corruption in government bodies, anti-corruption system, corruption prevention strategies, public service, modern technologies, integrity, public participation, ethical values.

Peer-reviewed, approved and placed: 11.12.2025

Постановка проблеми. Загальновідомо, що в Україні корупція тісно пов'язана як з політичними так і з економічними процесами. Наслідком цього є підрив традиційної соціальної довіри. За Індексом сприйняття корупції (ІКС) у 2023 році за даними Transparency International, наша країна набрала лише 36 можливих балів зі 100. Тепер серед 180 країн, Україна знаходиться на 104 місці [23]. Традиційна система державних ресурсів, при цьому, все ще розподілена нерівномірно, тоді як потенціал цифрових технологій залишається значною мірою невикористаним. Наприклад: система Prozorro, яка була розроблена для того, щоб все «оголити», оприлюднила дані

тендерів, але дослідження показують, що вона не застосовується послідовно та досі підлягає довільному місцевому контролю в деяких регіонах [20].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ю. Вандін [2] підкреслює, що системність правового регулювання є визначальною для створення структурованої антикорупційної політики, тоді як В. Гвоздецький [3] наголошує на критичній важливості належного застосування законодавства на всіх етапах – від попереднього розслідування до винесення судових рішень. Теоретичні підходи до антикорупційного регулювання, які аналізує М. Гришук [4], доводять, що без сформованої нормативної бази неможливе ефективне функціонування системи управління. Проте самі закони не здатні запобігти проявам корупції, якщо вони не супроводжуються активним громадським контролем. О. Гулак, В. Курило та Л. Дубчак [5] наголошують, що участь громадянського суспільства у моніторингу державних процесів є критичною для підвищення інституційної ефективності, тоді як Н. Добрянська [6] додає, що вдосконалення нормативно-правових механізмів забезпечує системність підходу та створює основу для превентивної дії.

Враховуючи вищевикладене слід зазначити, що на сьогодні для забезпечення доброчесності недостатньо в загальному покладатися виключно на закон; при цьому необхідна активна громадянська участь і технічне забезпечення. Вважаємо, що лише за таких умов розробка антикорупційних програм виходить із абстрактної площини та перетворюється на практичні механізми, здатні за стабільних соціальних й інституційних орієнтирів гарантувати прозорість, підзвітність і сталий розвиток держави.

Мета дослідження – визначення результативних підходів до стримування корупційних практик в Україні шляхом синтезу нормативно-правових механізмів і активного залучення громадянських ініціатив.

Основні результати дослідження.

Нормативно-правове забезпечення антикорупційної політики в Україні. Зловживання владою та прояви корупційних дій виникають як наслідок дисфункціональності державних і суспільних інституцій, а також через фрагментарність і часткову суперечливість національного законодавства, яке нерідко не забезпечує належної узгодженості та цілісності регулювання відносин у сфері державного управління.

З. Живко та В. Гура трактують корупцію як різновид соціальної корозії, що руйнівню впливає на організаційні структури державної влади та дестабілізує суспільну інтеграцію, закріплюючи вікові традиції патернальної взаємодії, відомої як «послуга за послугою» [7, с. 78-79].

Старт активного антикорупційного законотворення після 2014 року був обумовлений комплексом взаємопов'язаних факторів: соціальним тиском на політичну еліту, що спричинив політичну нестабільність; трансформацією міжнародного статусу України та інтеграцією до європейського правового простору; поглибленням економічної кризи та зниженням життєвого рівня населення [2, с. 73].

Нормативно-правова база запобігання корупції в Україні формує комплексний арсенал актів, що мають превентивно-коригувальний характер. Серед ключових документів визначальне місце належить Закону України

«Про запобігання корупції» [8], який встановлює провідні принципи антикорупційної політики, визначає правові механізми контролю, процедури декларування доходів і активів, регламентує запобігання конфліктам інтересів та передбачає інституційний захист викривачів. Паралельно нормативне поле доповнюється Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України» [10], що формує організаційну основу для незалежного досудового розслідування корупційних злочинів на високих щаблях державної влади.

Не менш важливою є роль Кримінального кодексу України [13], який встановлює кримінальну відповідальність за корупційні правопорушення та визначає адекватні санкції для осіб, причетних до їх вчинення. Окремий розділ КК України – Розділ XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» – деталізує склад корупційних злочинів: одержання неправомірної вигоди (ст. 368), пропозиція чи надання неправомірної вигоди (ст. 369), зловживання владою (ст. 364), декларування недостовірної інформації (ст. 366-2), незаконне збагачення (ст. 368-5), зловживання впливом (ст. 369-2) тощо.

Важливим нормативним документом, що визначає стратегічні засади державної антикорупційної політики на відповідний часовий період, є Антикорупційна стратегія, затверджена Законом Верховної Ради України (2022). У статті 18 Закону України «Про запобігання корупції» закріплено концептуальні основи державної антикорупційної політики, що реалізується через Антикорупційну стратегію. Антикорупційна стратегія виступає як фундаментальний документ, що забезпечує комплексне, інтегроване та стратегічне бачення протидії корупційним явищам у державі. При цьому, вона спрямована на мінімізацію корупційних ризиків, підвищення прозорості та підзвітності органів влади, зміцнення інституцій антикорупційного контролю та формування суспільної нетерпимості до корупційних практик. Затверджена Верховною Радою 20 червня 2022 року Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки [14] спрямована на зниження корупційного навантаження у ключових сферах державного управління та охоплює широкий спектр структурних елементів державної системи, включно з судовою системою, митницею, оборонною сферою, будівельною галуззю та охороною здоров'я [9].

Беручи до уваги вищенаведене слід зазначити, що документ ґрунтується на п'яти інтегральних принципах, які визначають ефективність антикорупційної трансформації: оптимізація функцій державних органів і місцевого самоврядування; цифрова трансформація та забезпечення прозорості діяльності; формування законних альтернатив корупційним практикам; невідворотність юридичної відповідальності за корупційні правопорушення; становлення суспільної нетерпимості до корупції та культивування цінностей доброчесності [15, с. 171-172]. Реалізація цих принципів забезпечує скоординовану діяльність усіх державних інституцій, спрямовану на формування ефективної системи публічної влади та справедливого соціального середовища, з потенційним економічним ефектом до 200 млрд грн.

Оцінка ефективності антикорупційної стратегії передбачає аналіз її практичної імплементації, досягнутих результатів та динаміки корупційних проявів у країні. А. Ключник та А. Гусенко стверджують, що до позитивних

аспектів слід віднести системний підхід, який охоплює високоризикові сфери державного управління; диджиталізацію процесів, що зменшує вплив людського фактору та забезпечує електронну прозорість процедур; а також підвищення відповідальності через впровадження механізмів контролю та невідворотності покарання для корупціонерів. Водночас, стратегія не позбавлена певних недоліків, що проявляються у затримках реалізації – державну антикорупційну програму для її впровадження було ухвалено лише в червні 2023 року, що обмежує часові рамки для досягнення поставлених цілей, а також існує потенційний опір реформам [12, с. 814].

Основним інституційним органом, уповноваженим формувати державну антикорупційну політику, є Національна рада з питань антикорупційної політики, яка відповідно до Указу Президента України від 14 жовтня 2014 р. № 808/2014 виконує консультативно-дорадчу функцію при Президентові України. Одним із головних завдань Національної ради є підготовка пропозицій щодо формування, актуалізації та вдосконалення Антикорупційної стратегії, що дозволяє забезпечити безперервність та адаптивність антикорупційної політики.

Система антикорупційних органів України складається з кількох ключових інституцій: Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), що здійснює розслідування корупційних злочинів серед високопосадовців; Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП), яка керує процесуальними діями НАБУ та підтримує державне обвинувачення; Вищий антикорупційний суд (ВАКС), що розглядає кримінальні провадження щодо корупційних правопорушень; Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), яке перевіряє декларації посадовців, контролює фінансування партій та запобігає конфліктам інтересів; Державне бюро розслідувань (ДБР), що здійснює розслідування корупційних злочинів правоохоронців, суддів та високопосадовців, не підслідних НАБУ; та Національне агентство з управління активами (АРМА), що забезпечує виявлення, розшук і управління активами, отриманими незаконним шляхом [6, с. 87].

Інституційні механізми та оцінка ефективності антикорупційної політики.

В контексті тривалого воєнного стану та посиленних викликів для державного управління, Україна демонструє певну стійкість у протидії корупції, що проявляється в показниках національних і міжнародних рейтингів, активізації правоохоронних процесів і зростанні суспільного контролю. Згідно з дослідженням Transparency International Ukraine (TI Ukraine), в 2023 році Україна отримала 36 балів зі 100 у Corruption Perceptions Index (CPI) – на 3 бали більше, ніж у попередньому році, що стало одним із найкращих здобутків серед країн світу за темпами покращення [19]. У 2024 році, згідно з останнім звітом TI Ukraine, країна має 35 балів і займає 105 те місце серед 180 держав [1].

Одночасно з тим, як корупція починає сприйматися суспільством як явище менш розповсюджене, спостерігається наростання кількості судових постанов і рішень, які фіксують порушення. За останніми даними National Agency on Corruption Prevention (НАЗК), у 2023 році в Україні було зафіксовано майже 11 000 кримінальних і корупційних правопорушень, з яких понад 7 200 – тяжкі або особливо тяжкі. До суду передано 4 290 справ, і

більше 1 500 осіб отримали вироки, що на 40 % більше, ніж у 2021–2022 роках. На нашу думку, найпоширенішим типом злочину лишається надання або обіцянка неправомірної вигоди службовій особі [21].

До прикладу, TI Україне зазначає, що навіть під час війни, незважаючи на спад загальної активності закупівель, система Prozorro і громадський моніторинг залишаються ключовими інструментами стримування корупційних ризиків [24].

У табл. 1 систематизовано основні індикатори антикорупційної динаміки в Україні у період 2016–2024 рр.

Таблиця 1. Індикатори антикорупційної динаміки в Україні (2016–2024 рр.), сформовано автором на основі [11; 22; 23; 24]

Рік	CPI (балів)	Рейтинг CPI серед 180 країн	Кількість кримінальних / корупційних справ, зареєстрованих у звітах НАЗК / правоохоронних органів**	Частка справ, переданих до суду / вироки***	Частка громадян, які повідомили про досвід корупції (%)
2016	29	~131	н/д	н/д	–
2021	32	122	н/д	н/д	–
2022	33	–	н/д	н/д	–
2023	36	104	~11 000 (всі правопорушення)	>1 500 засуджені (≈ 14 % від загалу)	–
2024	35	105	дані за повний рік не оприлюднено (звіт у 2025)	н/д	18,7 (%)

** За даними НАЗК та зведених звітів; *** Відсоток від загальної кількості правопорушень.

Аналіз динаміки антикорупційних показників в Україні за 2016–2024 рр. демонструє поступ у зміцненні державних антикорупційних інституцій та підвищенні їх здатності до превентивних і превентивно-коригувальних заходів, незважаючи на масштабні виклики, спричинені триваючим воєнним конфліктом. Підвищення показника Corruption Perceptions Index (CPI) з 29 балів у 2016 році до 36 балів у 2023 році свідчить про поступове формування не лише нормативної бази, а й специфічної культури доброчесності серед посадових осіб та громадських активістів, яка починає функціонувати як своєрідний соціальний барометр корупційних ризиків [19].

Загалом було зареєстровано майже 11 000 випадків корупції та інших правопорушень, з яких понад 2800 зареєстровано як серйозні або особливо тяжкі. Водночас 4499 справ було передано до суду для розгляду та винесено 5021 рішення, що підтверджує, що правова система України досить непохитно виконує принцип невідкладності покарання, що має важливе значення для верховенства права. Зменшення частки громадян, які заявляють про власний досвід корупції, до 18,7 % у 2024 році вказує на ефективність превентивних механізмів, у тому числі на цифровізацію процесів державного управління. Однак об'єктивні та структурні виклики ставлять під загрозу потенціал Стратегії боротьби з корупцією на 2021–2025 роки. У 2024 році показник ІСЦ знизився до 35, що свідчить про те, що навіть за умови реалізації поточних

планів, реформи виконані лише частково або не повністю скоординовані. Із цього виходить, що успішна боротьба з корупцією вимагає не лише формального правового регулювання, але й синтез ефективних превентивних механізмів, інструментів цифрового контролю, активного громадського нагляду та волі до системних реформ.

Висновки. Отже, створення таких органів, як Національне антикорупційне бюро України, Спеціалізована антикорупційна прокуратура та Вищий антикорупційний суд, є твердим зобов'язанням щодо правоохоронної системи, яка є однаково суворою для кожного, незалежно від його статусу чи політичних зв'язків.

Однак, стійкість антикорупційних стратегій залежить не лише від прийнятих законів та цифрового прогресу; вона також вимагає активних громадянських дій. При цьому передбачає «невпинну готовність народу вимагати прозорості від урядових структур, повного неприйняття корупції на будь-якому рівні та рішучість боротися за професійний антикорупційний апарат».

1. Антикорупція на паузі. Україна в Індексі сприйняття корупції, 2024. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/>
2. Вандін Є. Правове регулювання антикорупційної діяльності в Україні. Національний юридичний журнал: теорія і практика, 2016, № 3. С. 72–76. URL: <http://jurnaluljuristic.in.ua/archive/2016/3/14.pdf>
3. Гвоздецький В. Д. Правові засади запобігання та протидії корупції в Україні. Особливості застосування антикорупційного законодавства: від розслідування до вироку суду : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 17 жовт. 2019 р.). Харків: ХНУВС, 2019. С. 40–44. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/17_10_2019/pdf/10.pdf
4. Гришук М. Правове забезпечення антикорупційної діяльності: загальнотеоретичний аспект. Наукові записки. Серія: Право, 2020, № 8 (спецвипуск). С. 106–114. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0824U003584>
5. Гулак О. В., Курило В. І., Дубчак Л. М. До питання про шляхи подолання корупції в Україні. Право та державне управління, 2021, № 1. С. 196–201. DOI: <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.1.29>
6. Добрянська Н. Удосконалення нормативно-правового регулювання антикорупційної політики. Публічне право, 2025, № 2. С. 86–94. DOI: [https://doi.org/10.31617/3.2025\(139\)07](https://doi.org/10.31617/3.2025(139)07)
7. Живко З., Гура В. Рівень корупції в Україні за міжнародними оцінками. Вчені записки університету «Крок», 2023, № 1(69). С. 78–85. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/564>
8. Закон України "Про запобігання корупції" № 1700-VII (2014, 14 жовтня). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#n239>
9. Закон України "Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки" № 2322-IX (2022, 20 червня). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#n93>
10. Закон України "Про Національне антикорупційне бюро України" № 1698-VII (2014, 14 жовтня). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>
11. Індекс сприйняття корупції в Україні за 2016 рік. Корупція у світі, 2016. URL: <https://dnipr-2023.kyivcity.gov.ua/files/2017/2/21/index.pdf>
12. Ключник А. В., Гусенко А. А. Правове регулювання запобігання корупції в органах державної влади. Право та державне управління, 2024, № 1. С. 182–189. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.1.25>
13. Кримінальний кодекс України. Закон України № 2341-III (2001, 5 квітня). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Tex>
14. Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК). Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки, 2022. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Antykoruptsijna-strategiya-na-2021-2025-rr.pdf>

15. Паутов В. О. Нормативно-правовий аспект протидії корупції в системі забезпечення національної безпеки України. Держава і регіони. Серія: Державне управління, 2019, № 4(68). С. 171–175. URL: http://ra.stateandregions.zp.ua/archive/4_2019/30.pdf
16. Указ Президента України "Про Національну раду з питань антикорупційної політики" № 808/2014 (2014, 14 жовтня). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808/2014#Te>
17. Чернописька В., Ліпковська М. Нормативно-правові засади правового статусу Національної ради з питань антикорупційної політики. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Юридичні науки, 2022, № 4(36). С. 136–143. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/jan/29728/22.pdf>
18. Шило С. М. Особливості застосування законодавства щодо запобігання корупції в умовах воєнного стану. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право», 2022, Випуск 74: частина 2. С. 86–93. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/01/18-1.pdf>
19. Corruption Perceptions Index 2023: Ukraine improves its score by 3 points, 2024. URL: <https://nazk.gov.ua/en/corruption-perceptions-index-2023-ukraine-improves-its-score-by-3-points/>
20. European Bank for Reconstruction and Development. URL: <https://www.ebrd.com/home.html>
21. In 2023, the number of court decisions on corruption offences increased by 40 – NACP report, 2025. URL: <https://nazk.gov.ua/en/news/in-2023-the-number-of-court-decisions-on-corruption-offences-increased-by-40-nacp-report/>
22. Lozovenko T. Corruption Perceptions Index: Ukraine shows one of the best results in the world over a year, 2024. URL: <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2024/01/30/7439496/>
23. Transparency International Ukraine. Corruption Perceptions Index 2023–2024. Київ, 2024. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2023>
24. Transparency International Ukraine. Річний звіт 2022. URL: <https://report.ti-ukraine.org/2022/>

1. Antykoruptsiia na pauzi. Ukraina v Indeksy spryiniattia koruptsii, 2024 [Anti-Corruption on Pause. Ukraine in the Corruption Perceptions Index, 2024]. (2024). Retrieved from <https://cpi.ti-ukraine.org/> [in Ukrainian].
2. Vandin Ye. Pravove rehuliuвання antykoruptsiinoi diialnosti v Ukraini [Legal regulation of anti-corruption activity in Ukraine]. Natsionalnyi yurydychnyi zhurnal: teoriia i praktyka, 2016, No. 3, pp. 72–76. Retrieved from <http://jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/3/14.pdf> [in Ukrainian].
3. Hvozdet'skyi V. D. Pravovi zasady zapobihannya ta protydiv koruptsii v Ukraini [Legal principles of preventing and combating corruption in Ukraine]. In Osoblyvosti zastosuvannya antykoruptsiinoho zakonodavstva: vid rozsliduvannya do vyroku sudu, Proceedings of the International Scientific and Practical Conference, Kharkiv, October 17, 2019, pp. 40–44. Retrieved from https://univd.edu.ua/general-publishing/konf/17_10_2019/pdf/10.pdf [in Ukrainian].
4. Hryshchuk M. Pravove zabezpechennia antykoruptsiinoi diialnosti: zahalnoteoretychnyi aspekt [Legal support of anti-corruption activity: general theoretical aspect]. Naukovi zapysky. Serii: Pravo, 2020, No. 8 (special issue), pp. 106–114. Retrieved from <https://uacademic.info/ua/document/0824U003584> [in Ukrainian].
5. Hulak O. V., Kurylo V. I., Dubchak L. M. Do pytannia pro shliakhy podolannya koruptsii v Ukraini [On the ways to overcome corruption in Ukraine]. Pravo ta derzhavne upravlinnia, 2021, No. 1, pp. 196–201. <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.1.29> [in Ukrainian].
6. Dobrianska N. Udoshkonalennia normatyvno-pravovoho rehuliuвання antykoruptsiinoi polityky [Improving legal regulation of anti-corruption policy]. Publichne pravo, 2025, No. 2, pp. 86–94. [https://doi.org/10.31617/3.2025\(139\)07](https://doi.org/10.31617/3.2025(139)07) [in Ukrainian].
7. Zhyvko Z., Hura V. Riven koruptsii v Ukraini za mizhnarodnymy otsinkamy [Level of corruption in Ukraine according to international assessments]. Vcheni zapysky universytetu "Krok", 2023, No. 1(69), pp. 78–85. Retrieved from <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapyski-universitetu-krok/article/view/564> [in Ukrainian].
8. Zakon Ukrainy "Pro zapobihannya koruptsii" № 1700-VII (2014, October 14). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#n239> [in Ukrainian].
9. Zakon Ukrainy "Pro zasady derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky na 2021–2025 roky" № 2322-IX (2022, June 20). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#n93> [in Ukrainian].

10. Zakon Ukrainy "Pro Natsionalne antykoruptsiine biuro Ukrainy" № 1698-VII (2014, October 14). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text> [in Ukrainian]
11. Indeks spryiniattia koruptsii v Ukraini za 2016 rik. Koruptsia u sviti, 2016. Retrieved from <https://dnipr-2023.kyivcity.gov.ua/files/2017/2/21/index.pdf> [in Ukrainian].
12. Kliuchnyk A. V., Husenko A. A. Pravove rehuliuвання zapobihannya koruptsii v orhanakh derzhavnoi vlady [Legal regulation of preventing corruption in state authorities]. Pravo ta derzhavne upravlinnia, 2024, No. 1, pp. 182–189. <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.1.25> [in Ukrainian].
13. Kryminalnyi kodeks Ukrainy. Zakon Ukrainy № 2341-III (2001, April 5). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Tex> [in Ukrainian].
14. Natsionalne ahentstvo z pytan zapobihannya koruptsii (NAZK). Antykoruptsiina stratehiia na 2021–2025 roky, 2022. Retrieved from <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Antykoruptsiyna-strategiya-na-2021-2025-rr.pdf> [in Ukrainian].
15. Pautov V. O. Normatyvno-pravovyi aspekt protydii koruptsii v systemi zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Legal aspects of combating corruption in the national security system of Ukraine]. Derzhava i rehiony. Serii: Derzhavne upravlinnia, 2019, No. 4(68), pp. 171–175. Retrieved from http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/4_2019/30.pdf [in Ukrainian].
16. Ukaz Prezydenta Ukrainy "Pro Natsionalnu radu z pytan antykoruptsiinoi polityky" № 808/2014 (2014, October 14). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808/2014#Te> [in Ukrainian].
17. Chornopyska V., Lipkovska M. Normatyvno-pravovi zasady pravovoho statusu Natsionalnoi rady z pytan antykoruptsiinoi polityky [Legal framework of the status of the National Council on Anti-Corruption Policy]. Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Serii: Yurydychni nauky, 2022, No. 4(36), pp. 136–143. Retrieved from <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/jan/29728/22.pdf> [in Ukrainian].
18. Shylo S. M. Osoblyvosti zastosuvannya zakonodavstva shchodo zapobihannya koruptsii v umovakh voiennoho stanu [Application of anti-corruption legislation under martial law]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii "Pravo", 2022, Issue 74, Part 2, pp. 86–93. Retrieved from <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/01/18-1.pdf> [in Ukrainian].
19. Corruption Perceptions Index 2023: Ukraine improves its score by 3 points, 2024. Retrieved from <https://nazk.gov.ua/en/corruption-perceptions-index-2023-ukraine-improves-its-score-by-3-points/> [in English]
20. European Bank for Reconstruction and Development. Retrieved from <https://www.ebrd.com/home.html>. [in English]
21. In 2023, the number of court decisions on corruption offences increased by 40 – NACP report, 2025. Retrieved from <https://nazk.gov.ua/en/news/in-2023-the-number-of-court-decisions-on-corruption-offences-increased-by-40-nacp-report/> [in English]
22. Lozovenko T. Corruption Perceptions Index: Ukraine shows one of the best results in the world over a year, 2024. Retrieved from <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2024/01/30/7439496/> [in English]
23. Transparency International Ukraine. Corruption Perceptions Index 2023–2024. Kyiv, 2024. Retrieved from <https://www.transparency.org/en/cpi/2023> [in English]
24. Transparency International Ukraine. Richnyi zvit 2022 [Annual Report 2022]. Retrieved from <https://report.ti-ukraine.org/2022/> [in Ukrainian]. [in English]